SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 6. septembra 2011 *

V zadevi C-108/10,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunale di Venezia (Italija) z odločbo z dne 4. januarja 2010, ki je prispela na Sodišče 26. februarja 2010, v postopku

Ivana Scattolon

proti

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, J.-J. Kasel in D. Šváby, predsedniki senatov, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič (poročevalec), sodniki, C. Toader, sodnica, in M. Safjan, sodnik,

* Jezik postopka: italijanščina.

generalni pravobranilec: Y. Bot,
sodna tajnica: A. Impellizzeri, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 1. februarja 2011,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za I. Scattolon N. Zampieri, A. Campesan in V. De Michele, odvetniki,

– za italijansko vlado G. Palmieri, zastopnica, skupaj z L. D'Ascio, avvocato dello Stato,

– za Evropsko komisijo C. Cattabriga in J. Enegren, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 5. aprila 2011

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 77/187/EGS z dne 14. februarja 1977 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov obratov

(UL L 61, str. 26), Direktive Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL L 82, str. 16) ter na razlago splošnih pravnih načel.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med I. Scattolon in Ministero dell'Istruzione, dell'Università et della Ricerca (ministrstvo za šolstvo, univerze in raziskave, v nadaljevanju: ministrstvo), ker I. Scattolon pri prehodu v službo tega ministrstva ni bila priznana službena doba, ki jo je pridobila pri prvotnem delodajalcu, to je občini Scorzè.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Člen 1(1) Direktive 77/187 v prvotni različici določa:

„Ta direktiva se uporablja za prenos podjetij, obratov ali delov obratov na drugega delodajalca prevzemnika, ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve."

4 V skladu s členom 2 navedene direktive je „odsvojitelj“ vsaka fizična ali pravna oseba, ki zaradi prenosa v smislu člena 1(1) te direktive preneha biti delodajalec prenosnik podjetja, obrata ali dela obrata, „pridobitelj“ pa vsaka fizična ali pravna oseba, ki zaradi takega prenosa postane delodajalec prevzemnik podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata.

5 Člen 3(1) in (2) Direktive 77/187 določa:

„1. Pravice in obveznosti odsvojitelja, ki izhajajo iz na dan prenosa v smislu člena 1(1) obstoječe pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, se na podlagi takega prenosa prenesejo na pridobitelja.

[…]

2. Po prenosu v smislu člena 1(1) pridobitelj še naprej zagotavlja s kolektivno pogodbo dogovorjene delovne pogoje, kakršne je na podlagi te pogodbe zagotavljal odsvojitelj, do dneva prenehanja veljavnosti ali izteka te kolektivne pogodbe ali do dneva uveljavitve ali začetka uporabljanja druge kolektivne pogodbe.

Države članice lahko omejijo obdobje zagotavljanja takih delovnih pogojev, s pridržkom, da ni krajše od enega leta.“

6 Člen 4 Direktive 77/187 določa:

„1. Prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata sam po sebi odsvojitelju ali pridobitelju ne daje podlage za odpuščanje. Ta določba ne preprečuje morebitnega

odpuščanja iz ekonomskih, tehničnih ali organizacijskih razlogov, zaradi katerih so potrebne kadrovske spremembe.

[…]

2. Če pogodba o zaposlitvi ali delovno razmerje preneha, ker se delovni pogoji zaradi prenosa v smislu člena 1(1) bistveno spremenijo v škodo delavca, se šteje, da je delodajalec odgovoren za prenehanje pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja."

7 Po začetku veljavnosti Direktive Sveta 98/50/ES z dne 29. junija 1998 o spremembi Direktive 77/187/EGS (UL L 201, str. 88), katere rok za prenos, določen državam članicam, se je iztekel 17. julija 2001, je člen 1(1) Direktive 77/187 določal:

„(a) Ta direktiva se uporablja za vsak prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata na drugega delodajalca, ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve.

(b) Ob upoštevanju pododstavka (a) in nadaljnjih določb tega člena se za prenos v smislu te direktive šteje prenos gospodarske enote, ki ohrani svojo identiteto, se pravi organiziranega skupka virov, katerega cilj je opravljanje gospodarske dejavnosti, ne glede na to, ali je ta dejavnost glavna ali stranska.

(c) Ta direktiva se uporablja za javna in zasebna podjetja, ki opravljajo gospodarske dejavnosti, ne glede na to, ali so te pridobitne ali ne. Upravna reorganizacija organov oblasti ali prenos upravnih funkcij med organi oblasti niso prenos v smislu te direktive."

8 Direktiva 77/187, kakor je bila spremenjena z Direktivo 98/50, je bila zaradi kodifikacije razveljavljena z Direktivo 2001/23.

9 Besedilo člena 1(1) Direktive 2001/23 ustreza besedilu člena 1(1) Direktive 77/187, kakor je bila spremenjena z Direktivo 98/50. Pojma „odsvojitelj“ in „pridobitelj“ iz Direktive 2001/23 sta v bistvu enaka pojmoma iz člena 2 Direktive 77/187.

10 Prvi in tretji odstavek člena 3 Direktive 2001/23 v bistvenem ustrezata prvemu in drugemu odstavku člena 3 Direktive 77/187. Člen 4 Direktive 2001/23 ustreza členu 4 Direktive 77/187.

Nacionalna ureditev

Člen 2112 italijanskega civilnega zakonika

11 V Italiji je izvajanje Direktive 77/187 in nato Direktive 2001/23 zagotovljeno zlasti s členom 2112 italijanskega civilnega zakonika, v skladu s katerim se „[pri] prenosu podjetja delovno razmerje nadaljuje pri pridobitelju, delavec pa ohrani vse pravice, ki iz njega izhajajo. […] Pridobitelj mora uporabljati […] kolektivne pogodbe, ki so veljale na dan prenosa, in sicer do njihovega prenehanja veljavnosti, razen če niso nadomeščene z drugimi kolektivnimi pogodbami, ki se uporabljajo za podjetje pridobitelja.“

Člen 8 zakona št. 124/99 in ministrske uredbe, s katerimi se izvaja ta zakon

12 Do leta 1999 je pomožne storitve za italijanske javne šole, zlasti čiščenje in vzdrževanje prostorov ter upravno pomoč, delno zagotavljalo upravno, tehnično in pomožno osebje države (UTP), delno pa lokalne skupnosti, kot so občine. Lokalne skupnosti so zagotavljale opravljanje teh nalog bodisi s svojim upravnim, tehničnim in pomožnim osebjem (v nadaljevanju: UTP osebje lokalnih skupnosti) bodisi s sklenitvijo pogodb z zasebnimi podjetji.

13 UTP osebje lokalnih skupnosti je plačilo prejemalo na podlagi pogojev, določenih z nacionalno kolektivno pogodbo za osebje samostojnih lokalnih skupnosti (Contratto collettivo nazionale di Lavoro – Regioni Autonomie locali, v nadaljevanju: NKP za osebje lokalnih skupnosti). UTP osebje države, zaposleno v javnih šolah, pa je plačilo prejemalo na podlagi pogojev, določenih z nacionalno kolektivno pogodbo za šolski sektor (Contratto collettivo nazionale di Lavoro della Scuola, v nadaljevanju: NKP za šolski sektor).

14 Z zakonom št. 124 z dne 3. maja 1999 o sprejetju nujnih določb v zvezi s šolskim osebjem (legge n. 124 disposizioni urgenti in materia di personale scolastico) (GURI št. 107 z dne 10. maja 1999, str. 4, v nadaljevanju: zakon št. 124/99) je bil s 1. januarjem 2000 predviden prenos delovnih mest UTP osebja lokalnih skupnosti, zaposlenega v javnih šolah, v okvir sistemizacije osebja UTP države.

15 V zvezi s tem člen 8(1) in (2) zakona št. 124/99 določa:

„1. Za UTP osebje državnih ustanov in šol […] je odgovorna država. Določbe, ki predvidevajo, da občine in pokrajine to osebje dajejo na razpolago, se razveljavijo.

2. Osebje iz odstavka 1, ki je zaposleno pri lokalnih skupnostih in na dan začetka veljavnosti tega zakona dela v državnih šolskih ustanovah, prevzame država in ga uvrsti v sistemizacijo delovnih mest UTP osebja države ter vključi v ustrezne poklicne kvalifikacije in nazive za izvajanje nalog, ki ustrezajo tem nazivom. Osebje, katerega kvalifikacije in nazivi nimajo ustreznice v okvirih UTP osebja države, se lahko v treh mesecih od začetka veljavnosti tega zakona odloči za lokalno skupnost, v kateri je bilo prvotno zaposleno. Temu osebju se pravno in ekonomsko priznata službena doba, dopolnjena pri lokalni skupnosti, v kateri je bilo prvotno zaposleno, in pravica, da v začetnem obdobju ohrani delovno mesto, če je tako delovno mesto na voljo."

16 Za izvedbo zakona št. 124/99 je bila sprejeta uredba z dne 23. julija 1999 o prehodu UTP osebja lokalnih skupnosti na državo v smislu člena 8 zakona št. 124/99 (decreto trasferimento del personale UTP dagli enti locali allo Stato, ai sensi dell'art. 8 della legge 3 maggio 1999, n. 124) (GURI št. 16 z dne 21. januarja 2000, str. 28, v nadaljevanju: ministrska uredba z dne 23. julija 1999). Člen 3 te uredbe določa:

„[…]

Z uredbo […] se določijo merila za vključitev v šolski sektor, namenjena uskladitvi obravnavanja zadevnega osebja z obravnavanjem osebja tega sektorja glede plače, dodatkov k plačam ter pravnega in ekonomskega priznanja službene dobe – in njenega vpliva na kadrovsko načrtovanje – dopolnjene pri lokalnih skupnostih, po sklenitvi kolektivne pogodbe, o kateri se morajo pogajati (Agenzia per la rappresentanza

negoziale delle pubbliche amministrazioni (agencija za zastopanje javnih uprav, v nadaljevanju: ARAN)), in sindikalne organizacije […]“

17 Člen 9 ministrske uredbe z dne 23. julija 1999 določa:

„Država, namesto da bi zaposlila nove delavce, s 24. majem 1999 kot pravni naslednik lokalnih skupnosti vstopi v pravna razmerja na podlagi pogodb, ki so jih te sklenile in nato morda podaljšale, v delu, v katerem so državnim šolam zagotovljene naloge UTP. […] Brez vpliva na opravljanje dejavnosti tretjih oseb […] na podlagi veljavnih zakonskih določb država kot pravni naslednik lokalnih skupnosti vstopi v pravna razmerja na podlagi pogodb, ki so jih te sklenile s podjetji […] za izvajanje nalog UTP, ki so z zakonom naložene lokalnim skupnostim, da jih izvajajo namesto države. […]“

18 Sporazum med ARAN in sindikalnimi organizacijami, določen v členu 3 ministrske uredbe z dne 23. julija 1999, je bil podpisan 20. julija 2000 in odobren z ministrsko uredbo z dne 5. aprila 2001 o odobritvi sporazuma z dne 20. julija 2000 med ARAN ter predstavniki sindikalnih organizacij in konfederacij v zvezi z merili vključitve nekdanjega osebja lokalnih skupnosti, ki je prešlo v šolski sektor (decreto recepimento dell'accordo ARAN – Rappresentanti delle organizzazioni e confederazioni sindacali in data 20 luglio 2000, sui criteri di inquadramento del personale già dipendente degli enti locali e transitato nel comparto scuola) (GURI št. 162 z dne 14. julija 2001, str. 27, v nadaljevanju: ministrska uredba z dne 5. aprila 2001).

19 Navedeni sporazum določa:

„Člen 1

– Področje uporabe

Ta sporazum se od 1. januarja 2000 uporablja za zaposlene pri lokalnih skupnostih, ki so prešli v šolski sektor na podlagi člena 8 (zakona št. 124/99) in […] ministrske uredbe […] z dne 23. julija 1999 […]

Člen 2

– Pogodbena ureditev

1. Od 1. januarja 2000 se (NKP za osebje lokalnih skupnosti) ne uporablja več za osebje, na katero se nanaša ta sporazum […]; od istega datuma se za to osebje uporablja (NKP za šolski sektor), vključno z vsemi dodatki k plači, če v naslednjih določbah ni urejeno drugače.

[…]

Člen 3

– Uvrstitev in plača

1. Delavci iz člena 1 tega sporazuma so na plačni lestvici uvrščeni v plačni razred, ki ustreza poklicnim kvalifikacijam v šolskem sektorju […], v skladu z naslednjimi podrobnimi pravili. Ti delavci so uvrščeni […] v plačni razred, ki zagotavlja prejemke v enakem ali za eno stopnjo nižjem znesku, kot je znesek letnih prejemkov, do katerega so bili upravičeni 31. decembra 1999, in ki vključuje plačo in individualne dodatke

za službeno dobo ter (nadomestila, predvidena z NKP za osebje lokalnih skupnosti), za tiste, ki so do njih upravičeni. Morebitna razlika med plačo na podlagi uvrstitve in plačo, ki jo je delavec prejel 31. decembra 1999, kot je navedeno zgoraj, se mu izplača individualno in se po pretvorbi v delovno dobo upošteva za napredovanje v višji plačni razred. Osebje, na katero se ta sporazum nanaša, prejme poseben dodatek k znesku, ki ga je prejelo 31. decembra 1999, če je ta višji od nadomestila, odobrenega za ustrezno kvalifikacijo v šolskem sektorju. […]

[…]

Člen 9

– Osnovna plača in dodatek

1. Od 1. januarja 2000 se vse določbe finančne narave (NKP za šolski sektor) uporabljajo za osebje, na katero se nanaša ta sporazum, v skladu s podrobnimi pravili, določenimi z navedeno NKP.

2. Od 1. januarja 2000 se osebju, na katero se nanaša ta sporazum, začasno prizna individualni dodatek v skladu z bruto zneski, navedenimi v preglednici […], priloženi (NKP za šolski sektor). […]

[…]“

20 Člani prenesenega UTP osebja so zaradi te zakonodaje vložili tožbe, v katerih so zahtevali, da se jim prizna celotna službena doba, dopolnjena pri lokalnih skupnostih. V zvezi s tem so trdili, da so bili na podlagi meril, ki so bila sprejeta v okviru sporazuma, odobrenega z ministrsko uredbo z dne 5. aprila 2001, od svoje vključitve v UTP osebje države uvrščeni in plačani enako kot člani UTP osebja države, ki so imeli manj službene dobe. Glede na njihove trditve člen 8 zakona št. 124/99 določa, da vsak član prevzetega UTP osebja ohrani službeno dobo, dopolnjeno pri lokalnih skupnostih, tako da mora vsak od teh članov od 1. januarja 2000 prejemati plačo, ki jo prejema član UTP osebja države z enako službeno dobo.

21 Corte suprema di cassazione (kasacijsko sodišče) je v zvezi s tem sporom leta 2005 izdalo več sodb, v katerih je večinoma sprejelo navedene trditve.

Zakon št. 266/2005

22 Italijanski zakonodajalec je z odobritvijo spremembe, ki jo je predlagala italijanska vlada, v člen 1 zakona št. 266/2005 z dne 23. decembra 2005 o določbah za oblikovanje letnega in večletnega proračuna države (finančni zakon za leto 2006) (legge n. 266/2005 – disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2006)) (redni dodatek h GURI št. 302 z dne 29. decembra 2005, v nadaljevanju: zakon št. 266/2005) vključil odstavek 218, ki določa:

„Člen 8(2) (zakona št. 124/99) je treba razlagati tako, da se osebje, ki je od lokalnih skupnosti prešlo k državi in ga je ta vključila (med svoje UTP osebje), uvrsti v karierne razrede in nazive ustreznih sistemiziranih delovnih mest države na podlagi

vseh prejemkov, do katerih je bilo upravičeno na dan prenosa, pri čemer se ga uvrsti v plačni razred, ki zagotavlja prejemke v enakem ali za eno stopnjo nižjem znesku, kot je znesek letnih prejemkov, do katerega je bilo upravičeno 31. decembra 1999, in ki vključuje plačo, individualni dodatek za službeno dobo ter morebitna nadomestila, če je osebje do njih upravičeno, v skladu z (NKP za osebje lokalnih skupnosti), veljavno na dan vključitve v državno upravo. Morebitna razlika med začetnim zneskom plačnega razreda, ki izhaja iz take uvrstitve, in letno plačo, do katere je bilo zadevno osebje upravičeno 31. decembra 1999, se izplača individualno in se po pretvorbi v delovno dobo upošteva za napredovanje v višji plačni razred. Te določbe ne posegajo v izvršitev sodnih odločb, izdanih na dan začetka veljavnosti tega zakona."

23 Več sodišč je Corte costituzionale (ustavno sodišče) predložilo vprašanja o skladnosti člena 1(218) zakona št. 266/2005 z italijansko ustavo, zlasti s pravilom o avtonomiji sodne oblasti, saj to pravilo pomeni prepoved zakonodajalcu, da se vmešava v nalogo enotne razlage zakona, ki je pridržana Corte suprema di cassazione.

24 Corte costituzionale je s sodbo z dne 18. junija 2007 in s poznejšimi sklepi razsodilo, da člen 1(218) zakona št. 266/2005 ne pomeni očitanih kršitev splošnih pravnih načel. Predvsem je menilo, da ta določba ne pomeni novega pravila v primerjavi s členom 8(2) zakona št. 124/99 in da podpira prehod UTP osebja lokalnih skupnosti k državi, pri čemer se to osebje znajde v drugačnem položaju kot osebje, ki je že na državnih delovnih mestih ob prenosu.

25 Corte suprema di cassazione je leta 2008 postavilo Corte costituzionale novo vprašanje v zvezi z ustavnostjo zakona št. 266/2005 glede načela učinkovitega sodnega varstva, določenega v členu 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP).

26 Corte costituzionale je s sodbo z dne 16. novembra 2009 razsodilo, da člen 1(218) zakona št. 266/2005 ne krši navedenega načela. Zlasti je menilo, da določba pomeni eno od možnih razumevanj člena 8(2) zakona št. 124/99 in da torej ne gre za poslabšanje položaja glede na pridobljene pravice.

27 V letih 2008 in 2009 so člani UTP osebja lokalnih skupnosti, ki so prešli k ministrstvu, vložili tri tožbe pri Evropskem sodišču za človekove pravice, v katerih so očitali Italijanski republiki, da je s sprejetjem člena 1(218) zakona št. 266/2005 kršila člen 6 EKČP in člen 1 Dodatnega protokola h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in svoboščin. To sodišče je s sodbo z dne 7. junija 2011 ugodilo navedenim tožbam (Evropsko sodišče za človekove pravice, sodba Agrati in drugi proti Italiji).

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

28 I. Scattolon, ki je bila od 16. maja 1980 pri občini Scorzè zaposlena kot hišnica v državnih šolah, je do 31. decembra 1999 opravljala to delo kot članica UTP osebja lokalnih skupnosti.

29 S 1. januarjem 2000 je na podlagi člena 8 zakona št. 124/99 prešla k UTP osebju države.

30 I. Scattolon je bila na podlagi ministrske uredbe z dne 5. aprila 2001 uvrščena v plačni razred, ki v tej uvrstitvi ustreza devetim letom službene dobe.

31 Ker ji tako ni bilo priznanih približno 20 let službene dobe pri občini Scorzè in ker je menila, da je bila njena plača občutno zmanjšana, je I. Scattolon 27. aprila 2005 pri Tribunale di Venezia vložila tožbo za priznanje celotne službene dobe in s tem uvrstitev v razred, ki pri UTP osebju države ustreza od 15 do 20 letom službene dobe.

32 Tribunale di Venezia je po sprejetju člena 1(218) zakona št. 266/2005 ustavilo postopek in Corte costituzionale predložilo vprašanje o skladnosti te določbe zlasti z načeloma pravne varnosti in učinkovitega sodnega varstva. Corte costituzionale je s sklepom z dne 9. junija 2008 s sklicevanjem na svojo sodbo z dne 18. junija 2007 razsodilo, da navedeni člen 1(218) ne pomeni kršitev splošnih pravnih načel.

33 V teh okoliščinah je Tribunale di Venezia prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba Direktivo […] 77/187 in/ali Direktivo […] 2001/23 […] ali drugo upoštevno zakonodajo [Unije] razlagati tako, da se lahko uporablja za prehod osebja, odgovornega za pomožne storitve čiščenja in vzdrževanja državnih šolskih stavb, z lokalnih skupnosti (občin in pokrajin) na državo, če država zaradi prenosa kot

pravna naslednica ne vstopi samo v dejavnosti in razmerja z vsem osebjem (hišniki), ampak tudi v pravna razmerja, ki izhajajo iz podjemnih pogodb, sklenjenih z zasebnimi podjetji za zagotavljanje teh storitev?

2. Ali je treba neprekinjeno nadaljevanje zaposlitve, določeno v členu 3(1), prvi pododstavek, Direktive 77/187 (ki je bila skupaj z Direktivo 98/50 […] prenesena v Direktivo 2001/23 […]), razlagati tako, da se pri količinski opredelitvi prejemkov, ki so pri pridobitelju povezani s službeno dobo, upoštevajo vsa leta, ki so jih dopolnili preneseni delavci, vključno z dopolnjenimi v okviru zaposlitve pri odsvojitelju?

3. Ali je treba člen 3 Direktive 77/187 in/ali direktivi […] 98/50 […] in 2001/23 […] razlagati tako, da med pravice delavca, ki se prenesejo na pridobitelja, spadajo tudi ugodnosti, ki jih je delavec pridobil pri odsvojitelju, kakršna je dopolnjena službena doba, če so z njo – v kolektivni pogodbi, ki velja za pridobitelja – povezane pravice ekonomske narave?

4. Ali je treba splošna načela veljavnega prava [Unije] – ki se nanašajo na pravno varnost, varstvo legitimnih pričakovanj, enakost pravnih sredstev, učinkovito sodno varstvo, pravico do neodvisnega sodišča in, splošneje, na pravico do poštenega sojenja, določeno v členu [6 PEU] v povezavi s členom 6 [EKČP] ter s členi 46, 47 in 52(3) Listine o temeljnih pravicah Evropske unije, razglašene v Nici 7. decembra 2000, kakor so vključeni v Lizbonsko pogodbo – razlagati tako, da nasprotujejo avtentični razlagi, kakršno je po zelo dolgem obdobju (5 let) sprejela italijanska država in ki se razlikuje od besedila določbe, ki jo je treba razložiti, ter je v nasprotju z ustaljeno razlago sodišča, pristojnega za zagotavljanje enotne razlage in uporabe prava, pri čemer gre tudi za določbo, ki je pomembna za odločitev v sporih, v katerih je Italija udeležena kot stranka v postopku?“

Postopek pred Sodiščem

34 Z dopisom z dne 9. junija 2011 je tožeča stranka v postopku v glavni stvari glede na sodbo Agrati in drugi proti Italiji predlagala ponovno odprtje ustnega postopka.

35 V zvezi s tem je treba spomniti, da lahko Sodišče na podlagi ustaljene sodne prakse po uradni dolžnosti, na predlog generalnega pravobranilca ali na predlog strank v skladu s členom 61 Poslovnika odredi ponovno odprtje ustnega postopka, kadar meni, da ni dovolj poučeno ali da je zadevo treba presojati na podlagi argumenta, o katerem stranke niso razpravljale (glej zlasti sodbe z dne 14. decembra 2004 v zadevi Swedish Match, C-210/03, ZOdl., str. I-11893, točka 25; z dne 26. junija 2008 v zadevi Burda, C-284/06, ZOdl., str. I-4571, točka 37, in z dne 17. marca 2011 v zadevi AJD Tuna, C-221/09, ZOdl., str. I-1655, točka 36).

36 V tej zadevi Sodišče meni, da ima na voljo vse potrebne elemente za obravnavo predloga za sprejetje predhodne odločbe in da tega predloga ni treba preučiti na podlagi argumenta, o katerem se pred njim še ni razpravljalo.

37 Zato ni treba ugoditi predlogu tožeče stranke v postopku v glavni stvari, naj se opravi nova obravnava, niti predlogu za predložitev dodatnih pisnih stališč, ki je bil naveden podredno.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

38 S prvim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali to, da javni organ države članice prevzame osebje, zaposleno pri drugem javnem organu in odgovorno za opravljanje pomožnih storitev v šolah, pomeni „prenos podjetja“ v smislu zakonodaje Unije v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev.

39 Ker se na navedeno zakonodajo lahko sklicujejo samo osebe, ki so v zadevni državi članici upravičene do varstva kot delavci na podlagi nacionalne zakonodaje na področju delovnega prava (glej zlasti sodbi z dne 10. decembra 1998 v združenih zadevah Hidalgo in drugi, C-173/96 in C-247/96, Recueil, str. I-8237, točka 24, in z dne 14. septembra 2000 v zadevi Collino in Chiappero, C-343/98, Recueil, str. I-6659, točka 36), je treba takoj poudariti, da glede na ugotovitve predložitvenega sodišča, ki jih Italijanska republika ni izpodbijala, UTP osebje, zaposleno v javnih šolah v Italiji, uživa tako varstvo. Torej se za tožečo stranko v postopku v glavni stvari lahko uporabi zakonodaja Unije v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev, če so pogoji uporabe, posebej našteti v tej zakonodaji, izpolnjeni.

40 Najprej je treba prav tako ugotoviti, da je do prevzema navedenega osebja prišlo 1. januarja 2000, to je pred iztekom roka, ki so ga imele države članice za prenos Direktive 98/50, in pred sprejetjem Direktive 2001/23. Torej je treba vprašanje, ki ga je postavilo predložitveno sodišče, preučiti glede na Direktivo 77/187 v njeni prvotni različici (glej po analogiji sodbi z dne 20. novembra 2003 v zadevi Abler in drugi, C-340/01, Recueil, str. I-14023, točka 5, in z dne 9. marca 2006 v zadevi Werhof, C-499/04, ZOdl., str. I-2397, točki 15 in 16).

41 V skladu s členom 1(1) navedene različice Direktive 77/187 se je ta uporabljala „za prenos podjetij, obratov ali delov obratov na drugega delodajalca prevzemnika, ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve“. Preveriti je torej treba, ali so s tem, da javni organ države članice prevzame osebje, zaposleno pri drugem javnem organu in odgovorno za dejavnosti, kakršne so v postopku v glavni stvari, lahko izpolnjeni vsi pogoji, omenjeni v tej določbi.

Obstoj „podjetja“ v smislu Direktive 77/187

42 Pojem „podjetje“ v smislu člena 1(1) Direktive 77/187 zajema vse trajno organizirane gospodarske enote ne glede na pravni status in način financiranja. Tako enoto sestavlja dovolj strukturiran in samostojen skupek oseb in sredstev, ki omogoča opravljanje gospodarske dejavnosti z lastnim ciljem (glej sodbi z dne 10. decembra 1998 v združenih zadevah Hernández Vidal in drugi, C-127/96, C-229/96 in C-74/97, Recueil, str. I-8179, točki 26 in 27, in z dne 26. septembra 2000 v zadevi Mayeur, C-175/99, Recueil, str. I-7755, točka 32; zgoraj navedeno sodbo Abler in drugi, točka 30; v zvezi s členom 1(1) Direktive 2001/23 glej tudi sodbi z dne 13. septembra 2007 v zadevi Jouini in drugi, C-458/05, ZOdl., str. I-7301, točka 31, in z dne 29. julija 2010 v zadevi UGT-FSP, C-151/09, ZOdl., str. I-7591, točka 26).

43 Pojem „gospodarska dejavnost“, ki se pojavi v opredelitvi iz prejšnje točke, zajema vsako dejavnost, s katero se na nekem trgu ponuja blago ali storitve (sodbe z dne 25. oktobra 2001 v zadevi Ambulanz Glöckner, C-475/99, Recueil, str. I-8089, točka 19; z dne 24. oktobra 2002 v zadevi Aéroports de Paris proti Komisiji, C-82/01 P, Recueil, str. I-9297, točka 79, in z dne 10. januarja 2006 v zadevi Cassa di Risparmio di Firenze in drugi, C-222/04, ZOdl., str. I-289, točka 108).

44 Iz opredelitve gospodarske dejavnosti so načelno izključene dejavnosti, ki izhajajo iz izvrševanja prerogativ javne oblasti (glej zlasti sodbo z dne 1. julija 2008 v zadevi MOTOE, C-49/07, ZOdl., str. I-4863, točka 24 in navedena sodna praksa, ter v zvezi z Direktivo 77/187 sodbo z dne 15. oktobra 1996 v zadevi Henke, C-298/94, Recueil, str. I-4989, točka 17). Nasprotno pa so bile kot gospodarske dejavnosti opredeljene storitve, ki se – ne da bi izhajale iz izvrševanja prerogativ javne oblasti – zagotavljajo v javnem interesu, niso pridobitne in konkurirajo storitvam, ki jih ponujajo subjekti, ki imajo pridobitni namen (glej v zvezi s tem sodbo z dne 23. aprila 1991 v zadevi Höfner in Elser, C-41/90, Recueil, str. I-1979, točka 22, ter zgoraj navedeni sodbi Aéroports de Paris proti Komisiji, točka 82, in Cassa di Risparmio di Firenze in drugi, točki 122 in 123).

45 V tej zadevi gre za skupino delavcev, ki jo je prevzela država in ki jo – kot izhaja iz člena 8 zakona št. 124/99 – sestavlja UTP osebje lokalnih skupnosti, zaposleno v javnih šolah. Iz spisa prav tako izhaja, da je dejavnost tega osebja zagotavljati pomožne storitve, ki jih potrebujejo šole, da bi v optimalnih razmerah izpolnjevale nalogo poučevanja. Te storitve se nanašajo zlasti na čiščenje in vzdrževanje prostorov ter na upravno pomoč.

46 Iz podatkov o dejanskem stanju, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, in iz člena 9 ministrske uredbe z dne 23. julija 1999 je poleg tega razvidno, da so navedene storitve v nekaterih primerih zaupane zasebnim gospodarskim subjektom na podlagi podizvajalske pogodbe. Poleg tega ni sporno, da te storitve ne izhajajo iz izvrševanja prerogativ javne oblasti.

47 Očitno je torej, da so dejavnosti, ki jih opravljajo delavci iz zadeve v postopku v glavni stvari, podvrženi prenosu, gospodarske v smislu zgoraj navedene sodne prakse z lastnim ciljem, ki je zagotavljanje potrebnih tehničnih in upravnih storitev šolam. Poleg tega ni sporno, da je bilo UTP osebje obravnavano kot strukturirana skupina delavcev.

48 Glede na sodno prakso, navedeno v točki 42 te sodbe, in pisna stališča italijanske vlade je treba še preveriti, prvič, ali je opredelitev zadevnega osebja kot „podjetje“ vprašljiva, ker ni sredstev, drugič, ali je ta skupina delavcev dovolj samostojna, da bi jo bilo mogoče opredeliti kot „gospodarsko enoto“ in torej kot podjetje, ter, tretjič, ali je dejstvo, da so navedeni delavci del javne uprave, pomembno.

49 Kar zadeva, prvič, neobstoj sredstev, je Sodišče večkrat odločilo, da je v nekaterih sektorjih dejavnost v glavnem delovno intenzivna. V teh okoliščinah je lahko strukturirana skupina delavcev, kljub temu da ni omembe vrednih opredmetenih ali neopredmetenih sredstev, gospodarska enota v smislu Direktive 77/187 (v zvezi s storitvami čiščenja glej zlasti zgoraj navedeni sodbi Hernández Vidal in drugi, točka 27, in Hidalgo in drugi, točka 26; glede Direktive 2001/23 glej tudi sodbo z dne 20. januarja 2011 v zadevi CLECE, C-463/09, ZOdl., str. I-95, točka 39).

50 To sodno prakso je mogoče prenesti na položaj iz zadeve v postopku v glavni stvari, saj očitno nobena od dejavnosti, ki jih opravlja zadevna skupina delavcev, ne potrebuje omembe vrednih sredstev. Opredelitve skupine delavcev kot gospodarske enote torej ni mogoče izključiti zaradi dejstva, da ta enota, razen tega osebja, nima opredmetenih ali neopredmetenih sredstev.

51 Drugič, v zvezi z vprašanjem, ali je skupina delavcev, kot je ta v postopku v glavni stvari, dovolj samostojna, je treba spomniti, da se v okviru zakonodaje Unije v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev pojem samostojnost nanaša na pooblastila, dana odgovornim za zadevno skupino delavcev, da razmeroma svobodno in neodvisno organizirajo delo v tej skupini ter zlasti da dajejo navodila in dodeljujejo naloge podrejenim delavcem iz te skupine, in to brez neposrednega vmešavanja drugih organizacijskih

struktur delodajalca (glej v zvezi s tem zgoraj navedeno sodbo UGT-FSP, točki 42 in 43). Čeprav je res, da to, da delodajalec tej skupini delavcev nalaga konkretne obveznosti in ima torej močan vpliv na njene dejavnosti, ne vpliva na obstoj dovolj samostojne enote, pa mora ta skupina vseeno imeti neko svobodo pri organiziranju in izvajanju svojih nalog (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Hidalgo in drugi, točka 27).

52 V tej zadevi je očitno – s pridržkom, da predložitveno sodišče to preveri – da je UTP osebje lokalnih skupnosti, zaposleno v šolah, v okviru uprave lokalnih skupnosti enota, ki lahko relativno svobodno in neodvisno organizira in izvaja svoje naloge na podlagi predvsem navodil članov tega UTP osebja, ki so odgovorni za koordinacijo in vodenje.

53 Tretjič in zadnjič, v zvezi z dejstvom, da so prevzeto osebje in njegove dejavnosti vključene v javno upravo, je treba opozoriti, da uporaba Direktive 77/187 ne more biti izključena zgolj zaradi tega (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Collino in Chiappero, točki 33 in 35). Nasprotni sklep ne bi bil skladen s sodno prakso, navedeno v točki 42 te sodbe, v skladu s katero dovolj strukturiran in samostojen skupek oseb in sredstev, ki omogoča opravljanje gospodarske dejavnosti z lastnim ciljem, pomeni „podjetje“ v smislu člena 1(1) Direktive 77/187, ne glede na pravni status ali način financiranja.

54 Čeprav je – kot je poudarila italijanska vlada – Sodišče odločilo, da se Direktiva 77/187 ne uporablja za „reorganizacijo struktur javne uprave“ in „prenos upravnih nalog med organi javne uprave“, ki sta izjemi, pozneje vneseni v člen 1(1) te direktive,

kakor je bila spremenjena z Direktivo 98/50, in v člen 1(1) Direktive 2001/23, pa je – kot je Sodišče že poudarilo in kot je spomnil generalni pravobranilec v točkah od 46 do 51 sklepnih predlogov – obseg teh izrazov omejen na primere, v katerih se prenos nanaša na dejavnosti, ki izhajajo iz izvrševanja prerogativ javne oblasti (zgoraj navedena sodba Collino in Chiappero, točki 31 in 32 ter navedena sodna praksa).

55 Sicer je iz spisa razvidno, da to, da je ministrstvo prevzelo UTP osebje lokalnih skupnosti, spada v reorganizacijo javne uprave v Italiji. Vendar Sodišče ni razsodilo, da bi bilo treba vsak prenos, ki je povezan z reorganizacijo javne uprave ali vanjo spada, izključiti iz področja uporabe Direktive 77/187, temveč je v sodni praksi, ki jo je navedla italijanska vlada, samo pojasnilo, da reorganizacija struktur javne uprave in prenos upravnih nalog med organi javne uprave sama po sebi in kot taka ne pomenita prenosa podjetja v smislu navedene direktive (glej zgoraj navedene sodbe Henke, točka 14; Collino in Chiappero, točka 31, in Mayeur, točka 33).

56 Sodišče je predvsem menilo, da ustanovitev medobčinske skupnosti in to, da ta prevzame nekatere pristojnosti občin, ki jo sestavljajo, pomeni spremembo izvajanja prerogativ javnih oblasti in torej ne more spadati na področje uporabe Direktive 77/187 (glej zgoraj navedeno sodbo Henke, točki 16 in 17), v drugih primerih pa je razsodilo, da se za prenos osebja, ki opravlja gospodarske dejavnosti v okviru javne uprave, uporablja te direktiva (glej zlasti zgoraj navedeni sodbi Hidalgo in drugi, točka 24, in Collino in Chiappero, točka 32).

57 Nič ne bi upravičilo tega, da bi se ta sodna praksa razumela tako, da javni uslužbenci, ki so varovani kot delavci na podlagi nacionalnega prava in ki so predmet prenosa na novega delodajalca znotraj javne uprave, ne bi bili upravičeni do varstva, ki ga nudi

Direktiva 77/187, samo zato, ker je do tega prenosa prišlo v okviru reorganizacije navedene uprave.

58 V zvezi s tem je treba šteti, da če se sprejme taka razlaga, bi lahko zadevni javni organ vsak prenos, naložen tem delavcem, izključil iz področja uporabe Direktive 77/187, s tem da bi se skliceval na samo dejstvo, da je prevzem del reorganizacije zaposlenih. Tako bi obstajalo tveganje, da za pomembne kategorije delavcev, ki opravljajo gospodarske dejavnosti v smislu sodne prakse Sodišča, ne bi bilo zagotovljeno varstvo, predvideno z navedeno direktivo. Ta rezultat bi bil težko združljiv z besedilom člena 2 te direktive, v skladu s katerim sta odsvojitelj in pridobitelj lahko vsaka fizična ali pravna oseba, ki je delodajalec, in z nujnostjo, da se glede na cilj socialnega varstva, ki se uresničuje z navedeno direktivo, izjeme od njene uporabe razlagajo ozko (glej v zvezi z Direktivo 2001/23 sodbo z dne 11. junija 2009 v zadevi Komisija proti Italiji, C-561/07, ZOdl., str. I-4959, točka 30 in navedena sodna praksa).

59 Nazadnje je treba poudariti, da uporaba pravil iz Direktive 77/187 v primerih, kot je ta v postopku v glavni stvari, ne vpliva na pooblastilo držav članic, da racionalizirajo svoje javne uprave. Edini učinek možnosti uporabe navedene direktive je preprečitev, da bi bili preneseni delavci samo zaradi prenosa postavljeni v položaj, ki bi bil manj ugoden od položaja, v katerem so bili pred prenosom. Kot je Sodišče večkrat razsodilo in kot je poleg tega razvidno iz člena 4 Direktive 77/187, ta direktiva državam članicam ne odvzema možnosti, da delodajalcem dovolijo spremeniti delovna razmerja na slabše, zlasti v zvezi z varstvom pred odpovedjo pogodbe s strani delodajalca in pogoji v zvezi s plačo. Navedena direktiva prepoveduje zgolj, da bi do takih sprememb prišlo ob prenosu ali zaradi prenosa (glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 10. februarja 1988 v zadevi Foreningen af Arbejdsledere i Danmark, „Daddy's Dance Hall", 324/86, Recueil, str. 739, točka 17, in z dne 12. novembra 1992 v zadevi Watson Rask in Christensen, C-209/91, Recueil, str. I-5755, točka 28, ter sodbo Collino in Chiappero, točka 52).

Obstoj „prenosa“, „ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve“ v smislu Direktive 77/187

60 Za določitev, ali gre za „prenos“ podjetja v smislu člena 1(1) Direktive 77/187, je odločilno merilo to, ali zadevna enota ohrani svojo identiteto, potem ko jo prevzame novi delodajalec (glej zlasti sodbo z dne 18. marca 1986 v zadevi Spijkers, 24/85, Recueil, str. 1119, točki 11 in 12, in zgoraj navedeno sodbo UGT-FSP, točka 22).

61 Če ta enota deluje brez omembe vrednih sredstev, ohranitev njene identitete po prenosu ne more biti odvisna od prenosa teh sredstev (zgoraj navedene sodbe Hernández Vidal in drugi, točka 31; Hidalgo in drugi, točka 31, in UGT-FSP, točka 28).

62 V tem primeru, ki je – kot je bilo ugotovljeno v točki 50 te sodbe – upošteven za spor o glavni stvari, zadevna skupina delavcev ohrani svojo identiteto, če nov delodajalec nadaljuje z opravljanjem dejavnosti in prevzame bistveni del – tako po številu kot po strokovnem znanju – teh delavcev (glej zgoraj navedeni sodbi Hernández Vidal in drugi, točka 32, in UGT-FSP, točka 29).

63 V zvezi z izrazom „ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve“, ki je tudi naveden v členu 1(1) Direktive 77/187, je treba spomniti, da je Sodišče zaradi razlik med jezikovnimi različicami te direktive in različnih nacionalnih zakonodaj v zvezi s pojmi, na katere se te sklicujejo, ta izraz precej široko razlagalo, da bi upoštevalo cilj te direktive, ki je varstvo delavcev ob spremembi delodajalca (sodbi z dne 19. maja 1992 v zadevi Redmond Stichting, C-29/91, Recueil, str. I-3189, točki 10 in 11, in z dne 7. marca 1996 v združenih zadevah Merckx in Neuhuys, C-171/94 in C-172/94, Recueil, str. I-1253, točka 28, ter zgoraj navedena sodba Jouini in drugi, točka 24). Tako je razsodilo, da dejstvo, da je prenos posledica enostranskih odločitev javnih organov,

in ne dogovora, ne more izključiti uporabe navedene direktive (glej zlasti zgoraj navedene sodbe Redmond Stichting, točke od 15 do 17; Collino in Chiappero, točka 34, in UGT-FSP, točka 25).

64 Italijanska republika sicer ne izpodbija niti sodne prakse, navedene v točkah od 60 do 63 te sodbe, niti dejstva, da prenos, obravnavan v postopku v glavni stvari, temelji na zakonu št. 124/99 in je torej posledica enostranske odločitve javnih organov, vendar navaja, da je bil v obravnavanem primeru prevzem zadevnega osebja, ki ga je opravila italijanska država, prostovoljen, ker so se lahko člani tega osebja odločili, da bodo ostali zaposleni pri lokalnih skupnostih. V teh okoliščinah naj ne bi šlo za prenos v smislu Direktive 77/187.

65 To stališče italijanske vlade temelji vsekakor na dejanski premisi, ki ji nasprotujeta tako predložitvena odločba kot tudi sam zakon št. 124/99. Zlasti iz člena 8(2) tega zakona izhaja, da so samo tisti člani UTP osebja, katerih kvalifikacije in nazivi niso imeli ustreznic v službah pridobitelja, lahko izbrali, ali bodo ostali zaposleni pri prvotnem delodajalcu. Iz tega pravila ter iz besedila drugih določb člena 8 je razvidno, da je bilo UTP osebje lokalnih skupnosti, zaposleno v šolah, na splošno in načelno podvrženo prenosu.

66 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da to, da javni organ države članice prevzame osebje, zaposleno pri drugem javnem organu in odgovorno za opravljanje pomožnih storitev v šolah, ki zajemajo zlasti naloge vzdrževanja in upravne pomoči, pomeni prenos podjetja v smislu Direktive 77/187, če je navedeno osebje strukturirana skupina zaposlenih, ki so upravičeni do varstva kot delavci na podlagi nacionalnega prava te države članice.

Drugo in tretje vprašanje

67 Z drugim in tretjim vprašanjem, ki ju je treba preučiti skupaj, predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3 Direktive 77/187 razlagati tako, da mora pridobitelj pri izračunu plače delavcev, ki so bili preneseni v smislu te direktive, upoštevati službeno dobo, ki so jo ti delavci dopolnili pri odsvojitelju.

68 V zvezi s tem je treba najprej preučiti, koliko je za položaj, kot je obravnavani v postopku v glavni stvari, upoštevna zgoraj navedena sodba Collino in Chiappero, v kateri se je Sodišče izreklo o vprašanju priznanja službene dobe ob prenosu podjetja in na katero se v stališčih, ki sta jih predložili Sodišču, opirata tožeča stranka v postopku v glavni stvari in italijanska vlada.

69 V tej sodbi je Sodišče razsodilo, da čeprav služba doba, dopolnjena pri odsvojitelju, sama kot taka ne pomeni pravice, ki bi jo lahko preneseni delavci uveljavljali v razmerju do pridobitelja, pa se služba doba po potrebi uporablja za določitev nekaterih pravic delavcev finančne narave in da mora pridobitelj te pravice načelno ohraniti take, kot so obstajale pri odsvojitelju (glej zgoraj navedeno sodbo Collino in Chiappero, točka 50).

70 Sodišče je spomnilo, da lahko pridobitelj, če ne gre za prenos podjetja in če mu nacionalno pravo to dovoljuje, spremeni pogoje v zvezi s plačo v škodo delavcev, in odločilo, da je treba člen 3(1) Direktive 77/187 razlagati tako, da mora pridobitelj za izračun pravic finančne narave upoštevati celotno dobo služba vanja prevzetega osebja, če ta obveznost izhaja iz delovnega razmerja med tem osebjem in odsvojiteljem ter je v skladu s podrobnimi pravili, določenimi v okviru tega razmerja (zgoraj navedena sodba Collino in Chiappero, točki 51 in 52).

71 V sporu med I. Scattolon in ministrstvom ni sporno, da so bile pravice in obveznosti prenesenega osebja in odsvojitelja določene v kolektivni pogodbi, in sicer NKP osebja lokalnih skupnosti, katere uporaba je bila od 1. januarja 2000, to je datum prenosa, nadomeščena s kolektivno pogodbo, ki je veljala za pridobitelja, namreč NKP za šolski sektor. V teh okoliščinah, kar bi lahko bilo drugače od zadeve, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Collino in Chiappero, se zaprošena razlaga Direktive 77/187 ne more nanašati samo na njen člen 3(1), ampak je treba upoštevati tudi – kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 75 sklepnih predlogov – odstavek 2 tega člena, saj se ta določba nanaša zlasti na primer, ko se ne uporabi kolektivna pogodba, ki velja za odsvojitelja, temveč kolektivna pogodba, ki velja za pridobitelja.

72 V skladu s prvim pododstavkom člena 3(2) mora pridobitelj še naprej zagotavljati s kolektivno pogodbo dogovorjene delovne pogoje, kakršni so na podlagi te pogodbe določeni za odsvojitelja, do dneva prenehanja veljavnosti ali izteka te kolektivne pogodbe ali do dneva uveljavitve ali začetka uporabe druge kolektivne pogodbe. Drugi pododstavek te določbe dodaja, da lahko države članice omejijo obdobje zagotavljanja takih delovnih pogojev, če ni krajše od enega leta.

73 Kot je Sodišče že pojasnilo, pravilo iz člena 3(2), drugi pododstavek, Direktive 77/187 ne more odvzeti pomena prvemu pododstavku istega odstavka. Ta drugi pododstavek torej ne preprečuje, da delovni pogoji, navedeni v kolektivni pogodbi, ki se uporablja za zadevno osebje pred prenosom, prenehajo veljati pred potekom enega leta po prenosu, celo takoj po datumu prenosa, če nastane eden od položajev iz prvega pododstavka istega odstavka, in sicer prenehanje veljavnosti ali iztek navedene kolektivne pogodbe ali uveljavitev ali začetek uporabe druge kolektivne pogodbe (glej sodbo z dne 9. marca 2006 v zadevi Werhof, C-499/04, ZOdl., str. I-2397, točka 30, in v zvezi s členom 3(3) Direktive 2001/23 sodbo z dne 27. novembra 2008 v zadevi Juuri, C-396/07, ZOdl., str. I-8883, točka 34).

74 Zato je treba pravilo iz člena 3(2), prvi pododstavek, Direktive 77/187, v skladu s katerim mora „pridobitelj še naprej zagotavlja[ti] s kolektivno pogodbo dogovorjene delovne pogoje, kakršni so na podlagi te pogodbe določeni za odsvojitelja, do dneva […] začetka uporabe druge kolektivne pogodbe“, razlagati tako, da lahko pridobitelj od dneva prenosa uporabi delovne pogoje, določene s kolektivno pogodbo, ki velja zanj, vključno s pogoji v zvezi s plačo.

75 Čeprav iz zgoraj navedenega izhaja, da Direktiva 77/187 pušča manevrski prostor, ki pridobitelju in drugim pogodbenim strankam omogoča, da uredijo vključitev prenesenih delavcev z vidika plač tako, da je ta vključitev primerno prilagojena okoliščinam zadevnega prenosa, pa morajo biti izbrana podrobna pravila v skladu s ciljem navedene direktive. Kot je Sodišče večkrat razsodilo, je ta cilj v bistvu preprečiti, da bi bili prevzeti delavci postavljeni v slabši položaj le zaradi tega prenosa (sodba z dne 26. maja 2005 v zadevi Celtec, C-478/03, ZOdl., str. I-4389, točka 26 in navedena sodna praksa, in v zvezi z Direktivo 2001/23 sklep z dne 15. septembra 2010 v zadevi Briot, C-386/09, točka 26).

76 Uveljavljanje možnosti, da se s takojšnjim učinkom nadomestijo pogoji, do katerih so upravičeni preneseni delavci na podlagi kolektivne pogodbe, ki velja za odsvojitelja, s pogoji, določenimi v kolektivni pogodbi, ki velja za pridobitelja, torej ne more povzročiti tega ali učinkovati tako, da se tem delavcem naložijo pogoji, ki so na splošno manj ugodni od tistih, ki so zanje veljali pred prenosom. V nasprotnem primeru bi bilo mogoče z lahkoto dvomiti o uresničevanju cilja Direktive 77/187 v vsakem sektorju, urejenem s kolektivnimi pogodbami, kar bi spodkopalo polni učinek navedene direktive.

77 Na Direktivo 77/187 se ni mogoče sklicevati niti, da bi se doseglo izboljšanje pogojev v zvezi s plačo ali drugimi delovnimi pogoji ob prenosu podjetja. Poleg tega, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 94 sklepnih predlogov, ta direktiva ne

nasprotuje temu, da obstajajo nekatere razlike glede plače pri obravnavanju prenesenih delavcev in delavcev, ki so ob prenosu že bili zaposleni pri pridobitelju. Medtem ko bi se lahko drugi pravni instrumenti in načela izkazali za upoštevne pri preučitvi zakonitosti takih razlik, pa je namen navedene direktive same zgolj preprečiti, da bi bili delavci samo zaradi prenosa na drugega delodajalca v slabšem položaju v primerjavi s položajem, v katerem so bili pred tem.

78 V tej zadevi ni sporno, da so akti za izvedbo člena 8(2) zakona št. 124/99 določili podrobna pravila za prenos UTP osebja lokalnih skupnosti na službe ministrstva, tako da se je kolektivna pogodba, ki velja zanj, in sicer NKP za šolski sektor, od datuma prenosa uporabljala za prevzete delavce, ne da bi ti bili uvrščeni v plačni razred glede na službeno dobo, dopolnjeno pri odsvojitelju.

79 Dejstvo, da je ministrstvo, namesto da bi priznalo to delovno dobo kot tako in v celoti, izračunalo za vsakega prenesenega delavca „fiktivno“ službeno dobo, je imelo odločilno vlogo pri določitvi pogojev v zvezi s plačo, ki so od takrat veljali za preneseno osebje. Pri NKP za šolski sektor so plačni razredi in rast plač precej odvisni od službene dobe, kot jo izračuna in prizna ministrstvo.

80 Prav tako se ne izpodbija, da so bile naloge, ki jih je v javnih šolah opravljalo UTP osebje lokalnih skupnosti pred prevzemom, podobne, celo enake nalogam, ki jih je opravljalo UTP osebje, zaposleno pri ministrstvu. Zato bi se lahko službena doba, ki jo je član prevzetega osebja dopolnil pri odsvojitelju, opredelila kot enakovredna službeni dobi, ki jo je dopolnil član UTP osebja, ki ima enak naziv in je bil pred prenosom zaposlen pri ministrstvu.

81 V takih okoliščinah, za katere je značilna možnost, da se z vsaj delnim priznanjem službene dobe prenesenih delavcev prepreči, da bi se jim občutno znižala plača glede na njihov položaj tik pred prenosom, bi bilo v nasprotju s ciljem Direktive 77/187, kot je bil opisan in določen v točkah od 75 do 77 te sodbe, če se ne bi upoštevala navedena službena doba v obsegu, ki je potreben za približno ohranitev ravni plače, ki so jo navedeni delavci prejemali pri odsvojitelju (glej po analogiji sodbo z dne 11. novembra 2004 v zadevi Delahaye, C-425/02, ZOdl., str. I-10823, točka 34).

82 Predložitveno sodišče mora preveriti, ali se je tožeči stranki v postopku v glavni stvari ob prenosu zmanjšala plača v takem obsegu. Zato mora predložitveno sodišče preučiti predvsem argument ministrstva, da je izračun, opredeljen v točki 79 te sodbe, tak, da zagotavlja, da zadevno UTP osebje ni samo zaradi prenosa postavljeno v na splošno slabši položaj v primerjavi s položajem, v kakršnem je bilo tik pred prenosom.

83 Glede na zgoraj navedeno je treba na drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da če prenos v smislu Direktive 77/187 pripelje do takojšnje uporabe kolektivne pogodbe, ki velja za pridobitelja, za prenesene delavce in če so pogoji v zvezi s plačo, določeni v tej pogodbi, povezani predvsem s službeno dobo, člen 3 te direktive nasprotuje temu, da bi se prevzetim delavcem glede na njihov položaj tik pred prenosom občutno znižala plača zato, ker se njihova službena doba, ki je dopolnjena pri odsvojitelju in je enaka delovni dobi, ki so jo dopolnili delavci, zaposleni pri pridobitelju, ne upošteva pri določitvi njihovega začetnega plačnega razreda pri slednjem. Predložitveno sodišče mora preučiti, ali je pri prenosu, obravnavanem v postopku v glavni stvari, prišlo do takega znižanja plače.

Četrto vprašanje

84 Glede na odgovor na drugo in tretje vprašanje ni treba preučiti, ali sporna nacionalna zakonodaja, ki je bila uporabljena za tožečo stranko v postopku v glavni stvari, krši načela, ki jih je omenilo predložitveno sodišče v četrtem vprašanju. Zato nanj ni treba odgovoriti.

Stroški

85 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. To, da javni organ države članice prevzame osebje, zaposleno pri drugem javnem organu in odgovorno za opravljanje pomožnih storitev v šolah, ki zajemajo zlasti naloge vzdrževanja in upravne pomoči, pomeni prenos podjetja v smislu Direktive Sveta 77/187/EGS z dne 14. februarja 1977 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov obratov, če je navedeno osebje strukturirana

skupina zaposlenih, ki so upravičeni do varstva kot delavci na podlagi nacionalnega prava te države članice.

2. Če prenos v smislu Direktive 77/187 pripelje do takojšnje uporabe kolektivne pogodbe, ki velja za pridobitelja, za prenesene delavce in če so pogoji v zvezi s plačo, določeni v tej pogodbi, povezani predvsem s službeno dobo, člen 3 te direktive nasprotuje temu, da bi se prevzetim delavcem glede na njihov položaj tik pred prenosom občutno znižala plača zato, ker se njihova službena doba, ki je dopolnjena pri odsvojitelju in je enaka delovni dobi, ki so jo dopolnili delavci, zaposleni pri pridobitelju, ne upošteva pri določitvi njihovega začetnega plačnega razreda pri slednjem. Predložitveno sodišče mora preučiti, ali je pri prenosu, obravnavanem v postopku v glavni stvari, prišlo do takega znižanja plače.

Podpisi